

REGNSKOVEN KORT FORTALT

Verdens regnskove

Den tropiske regnskov er et af verdens ældste økosystemer, og man mener, at der har eksisteret regnskov på Jorden i 60 – 80 millioner år. Verdens regnskove ligger som et grønt bælte næsten hele vejen rundt om Jorden langs Ækvator, og de største områder findes i Syd – og Mellemlamerika, Centralafrika og Sydøstasien.

Et vigtigt levested

Over halvdelen af verdens dyrearter lever i den tropiske regnskov, selv om regnskoven kun dækker 5-6 % af landjorden. Hvert år finder man nye arter, og der er ingen, der ved nøjagtigt hvor mange arter, der findes. På nuværende tidspunkt kender man knap 2 millioner dyrearter, hvoraf ca. 1.3 millioner er insekter. Videnskabsmænd gætter på helt op til 60 millioner arter i verden.

Hvad angår planter, har man i et stykke regnskov på størrelse med to fodboldbaner fundet næsten 500 forskellige træarter. I en dansk skov på samme størrelse findes der som regel højst omkring 30 træarter. Den høje biodiversitet, altså det høje antal arter, skyldes sandsynligvis, at dyr og planter har haft mange millioner år til at udvikle sig og tilpasse sig regnskovens økosystem.

Forskellige typer af regnskov

Tropisk lavlandsregnskov

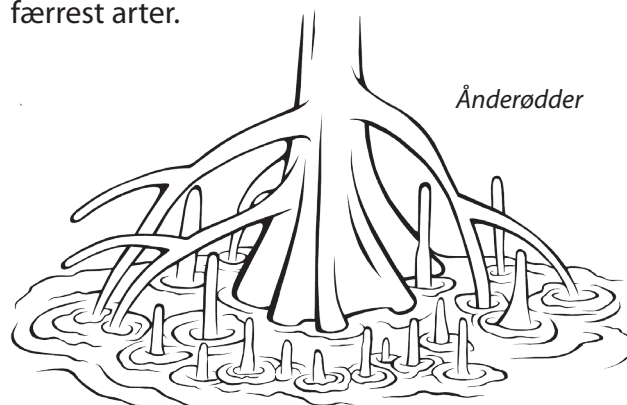
Lavlandsregnskoven har den højeste biodiversitet. Det er altså her, der er allerflest forskellige dyre- og plantearter. Her er der høje temperaturer og høj luftfugtighed hele året rundt, og det er ofte denne type regnskov, folk tænker på, når de snakker om regnskov.

Bjergregnskov

Når man bevæger sig højere op i bjergene, ændrer regnskoven sig til bjergregnskov. Den findes i højder mellem 1.200 m og 3.000 m over havet. Jo højere op man kommer, jo mindre og mere forkrøblede bliver træerne, og skoven bliver mere åben. Der er mange mosser og laver på træerne, og skoven er ofte indhyllet i skyer. Derfor kaldes denne type regnskov også for tågeskov.

Mangroveskov

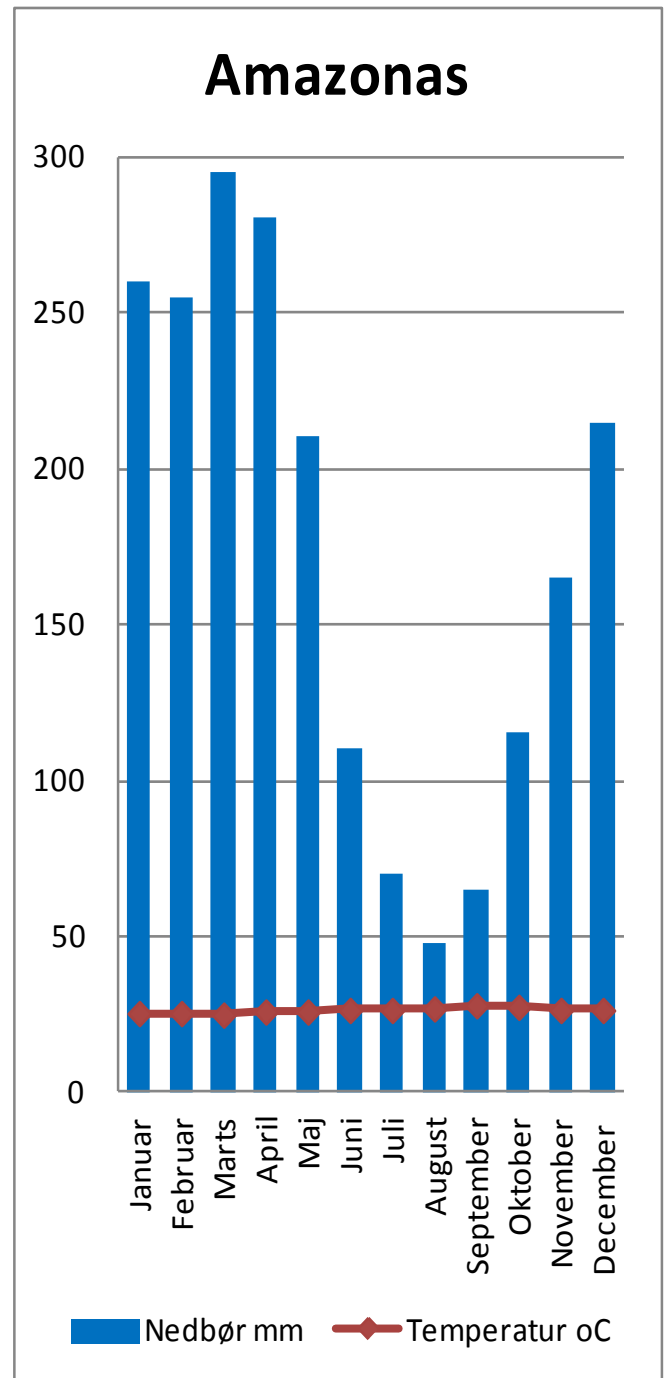
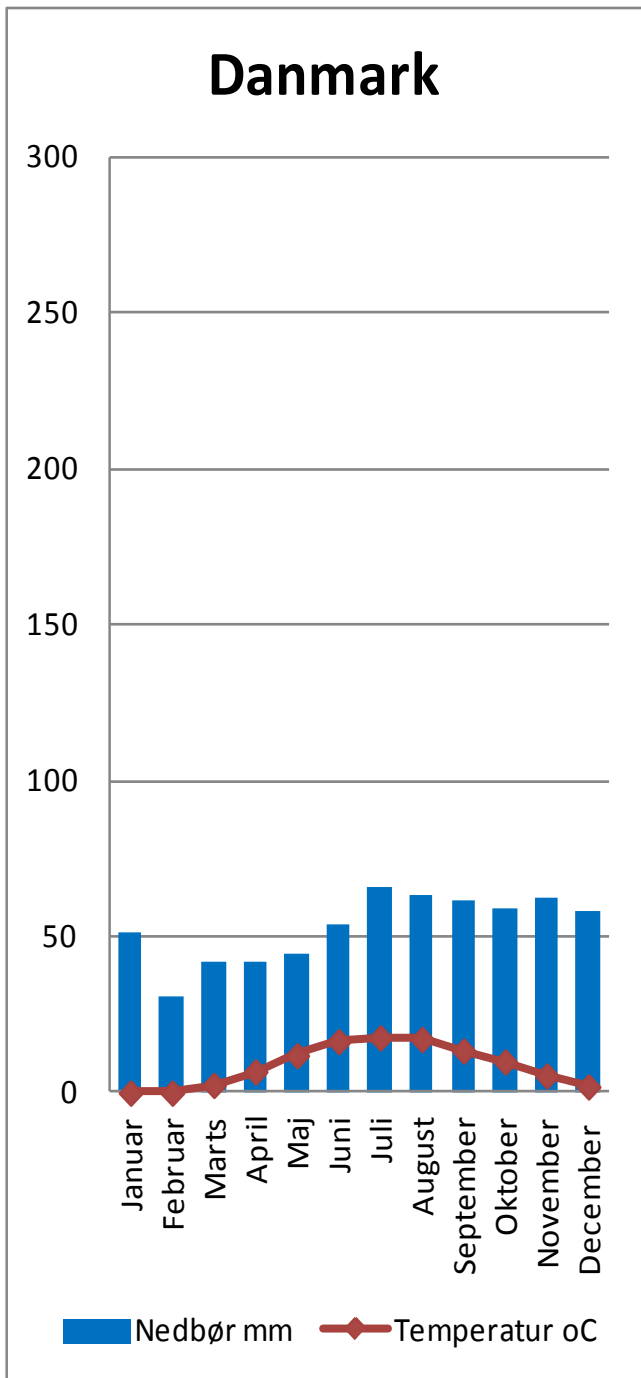
Denne slags regnskov findes ved kysterne og floddeltaerne, hvor træerne ofte overskyldes med saltvand. Det gør det svært for planterne at klare sig, og de har udviklet forskellige tilpasninger til det barske miljø, f.eks. ånderødder, der vokser opad i stedet for nedad. Kun få planter kan klare disse forhold, og mangroveskoven er derfor den regnskov med færrest arter.

Regnskovens klima

I en regnskov falder der 2-5 meter regn om året – nogle steder endda helt op til 11 meter om året. I Danmark falder der kun ca. 75 cm om året, selv om vi indimellem synes, at det regner meget. Luftfugtigheden ved skovbunden er 95-100 % hele døgnet rundt, men i trætoppene kan der godt være ret tørt midt på dagen. Her får solen og vinden nemlig fugten til at fordampe hurtigt. Det er den høje luftfugtighed, der får det til at føles ulideligt varmt.

Temperaturen ved skovbunden er næsten konstant omkring 25 °C, men i trætoppene svinger temperaturen med op til 30 °C fra midt på dagen, når solen bager, til om natten. Temperaturen kommer dog aldrig under 10-15 °C.

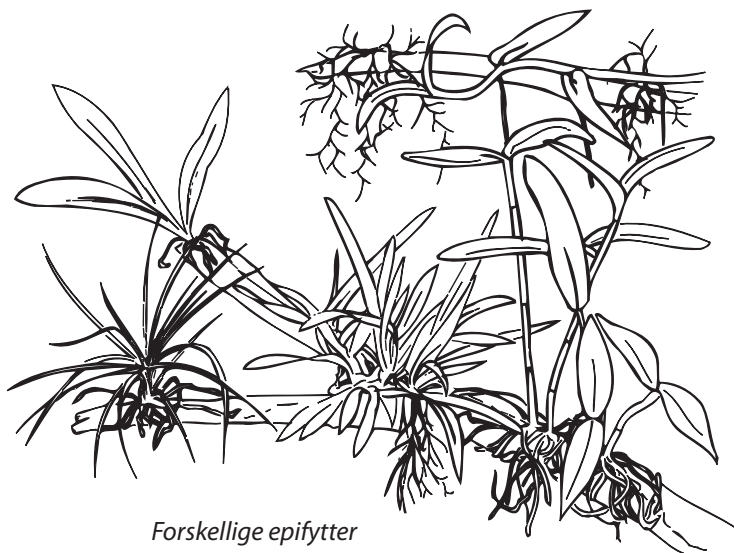

Regnskovens planter

Planter har brug for lys for at kunne vokse, men i regnskoven er det kun 1-2 % af det lys, der rammer trætoppene, der når helt ned til skovbunden. Derfor har planterne udviklet forskellige strategier til at få fat i lyset.

Epifytter

Én måde at få fat i lyset er simpelthen at vokse højt oppe på andre planter. Det er epifytternes strategi. De snylter ikke på deres værtsplante men holder sig bare fast på dem med deres rødder. Planternes frø bliver transporteret op i højderne af dyr, der æder deres frugt. Når de afleverer en klat på en gren højt oppe, vil der være frø fra frugterne i afføringen, der kan spire med det samme – oven i købet i en dejlig portion gødning. Mange orkideer, bregner og planter fra ananasfamilien, de såkaldte bromelier, vokser som epifytter.

Forskellige epifytter

Lianer

En anden strategi er at sno sig op ad et stort træ for at komme op i lyset. Lianer bruger deres energi på at vokse hen til det nærmeste store træ og hæfte sig fast med deres specielle hæfterødder i stedet for at lave en tyk stængel. Hvis træet, de vokser på, vælter, falder lianerne med ned, men begynder med det samme at søge op i lyset igen. På den måde kan lianerne blive meget lange, og man har fundet lianer, der var over 300 meter lange!

Lian

Kvælere

Det lyder dramatisk, og kvælerplanterne skader da også værtstræet så meget, at det ender med at dø. Kvælerplanten begynder sit liv som epifyt og spirer i toppen af de store træer, men efterhånden som kvæleren vokser, sender den rødder ned langs værtstræets stamme. Med tiden danner rødderne så tæt et net, at værtstræet bliver kvalt. Efterhånden rådner værtstræet væk, og rødderne danner en hul, flettet stamme, der kan være levested for alskens kryb og kravl. En typisk kvæler er kvælerfigenen, der måske er bedre kendt som stuebirk.

Jordbunden

Når man ser, hvor frodig regnskoven er, skulle man tro, at jordbunden er god og næringsrig. Men i langt de fleste tropiske regnskove er jorden næringsfattig og muldlaget meget tyndt. Planternes rødder ligger i jordoverfladen, hvor der er en smule næring, men langt det meste næring er bundet i planterne. Hvis man fælder træerne og fjerner dem, fjerner man altså også næringsstofferne. Det er derfor en rigtig dårlig idé at fælde regnskoven for at lave landbrug eller plantager, da jorden er udpint efter 3-5 år.

Regnskovens folk

Der lever i dag ca. 150 millioner mennesker i verdens regnskove. Nogle af dem lever i moderne storbyer, som f.eks. Manaus i Brasilien. Andre lever i små samfund i tæt samspil med skoven, som de er afhængige af for at overleve. I de mindre samfund kan regnskoven forsyne naturfolkene med det meste af, hvad de har brug for: mad, medicin, redskaber, byggematerialer mm. Deres store viden om f.eks. medicinplanter har hjulpet med at udvikle meget af den medicin, vi kender i dag.

Indianerkvinde fra Verde Sumaco i Ecuador med en rigtig lækkerbisen - store, fede palmelarver.

Betyder regnskoven noget for os?

Hver gang du spiser chokolade, æg eller bananer, har det faktisk noget med regnskov at gøre. Mange af de produkter, vi bruger til daglig, stammer nemlig oprindeligt fra regnskoven.

Kakao kommer f.eks. fra regnskoven i Syd- og Mellemerika, hvor kakaotræet vokser. Det var først efter, at Columbus havde været i Amerika og set mayaindianerne drikke kakao, at europæerne opdagede chokoladens lyksaligheder. Meget af det frugt, vi kan købe i supermarkederne, kommer også fra de tropiske områder, og sandelig om ikke også vores høns, der giver os æg og kød, oprindeligt stammer fra den asiatiske regnskov. Også mange krydderier, som f.eks. vanilje og kanel, stammer fra regnskoven.

Kakaobønner

Randers Regnskov hjælper

Man kan ikke sige præcist hvilken plante eller hvilket dyr, der er mest truet, men mange arter er desværre tæt på udryddelse. I Randers Regnskov er vi med til at hjælpe truede dyrearter gennem et avlssamarbejde med andre zoologiske haver. Nogle af de truede dyr, vi har (der alle er født i fangenskab), er cubakrokodiller og lavlandstapirer. Ud over avlssamarbejdet har vi i 2010 oprettet Randers Regnskovens Naturfond. Fonden modtager en krone pr. betalende gæst, og med ca. 300.000 besøgende om året kan det blive til en del. Senest har Randers Regnskov opkøbt 620 hektar truet regnskov i Ecuador. Du kan læse mere om Naturfondens arbejde på Randers Regnskovens hjemmeside.

Hvad kan du selv gøre?

Den vestlige verden bærer et stort ansvar for ødelæggelsen af verdens regnskovsområder. Som enkeltperson kan det være svært at forestille sig, at man kan gøre hverken fra eller til med sine egne handlinger. Men ved at støtte de organisationer, der arbejder for en fornuftig udnyttelse af regnskoven, kan vi være med til at dreje udviklingen i den rigtige retning. Jo mere du ved om den tropiske regnskov og dens fantastiske dyr og planter, jo nemmere er det at forstå, at det er noget, vi skal passe på – og jo nemmere er det at fortælle det til andre.

Hvis du vil vide mere...

Hvis du har fået lyst til at vide endnu mere om verdens regnskove, kan du via disse links få mange flere oplysninger. Derudover findes der masser af både bøger og film om emnet.

God fornøjelse!

- www.regnskoven.dk
- www.verdensskove.dk
- www.wwf.dk
- www.fsc.dk

Brillekaiman fra Amazonas regnskoven i Ecuador.

